

Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa 2026

7.5 Osallisuutta pidetään tärkeänä, mutta se ei toteudu tasaisesti

Osallisuutta tukeva toimintakulttuuri on keskeinen osa toimivaa laadunhallintaa. Laatukulttuurin näkökulmasta tämä tarkoittaa, että arviointi ja kehittäminen kytkeytyvät arjen toimintaan ja yhteisiin käsityksiin laadukkaasta varhaiskasvatuksesta eivätkä jää irrallisiksi menettelyiksi tai yksittäisiksi toimenpiteiksi. Toiminnan kehittäminen toteutuu ennen kaikkea arjen käytännöissä ja henkilöstön konkreettisessa työssä, ei pelkästään järjestelmissä tai organisaation julki lausutuissa arvoissa (Elken & Stensaker, 2018).

Arvioinnin tulosten perusteella henkilöstön osallisuus toteutuu päiväkotitasolla pääosin hyvin. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään monissa tiimeissä ja yksiköissä tavalla, jossa henkilöstö kokee voivansa vaikuttaa omaan työhönsä. Myönteinen ilmapiiri, avoin keskustelukulttuuri ja yhteistyö tukevat henkilöstön vastausten perusteella kehittämistä. Sen sijaan osallisuus organisaatiotason arvioinnissa näyttää selvästi rajallisempaa. Johdon ja henkilöstön arviot osallisuuden toteutumisesta poikkeavat toisistaan, ja organisaatiotasolla tapahtuva arviointi ja kehittäminen eivät usein näy selkeästi pedagogisen toiminnan tasolle saakka, vaikka tietoa ja linjauksia välittyy esimerkiksi esihenkilöiden kautta.

Tulokset viittaa tarpeeseen kirkastaa sitä, mitä osallisuus organisaatiotasolla tarkoittaa, ja sitä, pidetäänkö päiväkotitasoista osallisuutta laatutyössä riittävänä. Myös Valssi-arvioinnissa henkilöstön osallisuus toteutuu pääosin oman päiväkodin kautta, mikä on monin tavoin tarkoituksenmukaista. Johdon tasolta on syytä kiinnittää huomiota tiedonkulkuun, jotta työntekijät eivät esimerkiksi etäänny organisaatiotason tavoitteista. Aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, että päiväkodin johtajien ja ylimmän johdon hyvä vuorovaikutus edistää jaetun ymmärryksen rakentumista ja henkilöstön osallisuuden kokemusta (Hjelt, 2023).

Tulosten perusteella henkilöstön arviointiosaamista tulee vahvistaa suunnitelmallisesti. Laatukulttuurin kehittyminen edellyttää, että henkilöstöllä on riittävät valmiudet ymmärtää arvioinnin tavoitteita, tulkita arviointitietoa ja hyödyntää sitä kehittämistyössä. Lasten ja huoltajien osallisuuteen oltiin monin paikoin tyytyväisiä, mutta arvioissa oli myös vaihtelua. Erityisesti huoltajille arviointien tuloksista ja niihin perustuvista kehittämistoimista viestiminen jää tulosten perusteella monin paikoin vähäiseksi, mikä saattaa vähentää varhaiskasvatustoiminnan tai sen arvioinnin läpinäkyvyyttä. Näyttää siltä, että ymmärrystä osallisuudesta tulee edelleen selkeyttää.